

تریگ از کام‌های توسعه‌ای کشورهای منطق با بیانیه گام دوم انقلاب گزارش می‌دهد؛

جایگاه نخبگان در رشد علمی کشور

نویسنده مقاله: دکتر محسن جهانشاهی
عضو هیات علمی و استاد تمام با ۲۰ دانشگاه،
از متخصصین برتر فناوری نانو در کشور
عضو ارشد بنیاد ملی نخبگان

همیشه سولاتی ذهن مفکرین توسعه را به خود مشغول می‌کند، آیا کشور ایران به هدف خود یعنی توسعه فرد گامته پودند و ابعاد بالاخص علمی و فناوری و نوآوری دست یافته است یا خیر؟ روند فعلی کشور ایران در آینده چه سمت و سویی خواهد داشت؟

توسعه در ایران هم پیش از انقلاب و هم بعد از انقلاب مفهوم مظلومی بوده است پیش از انقلاب با دراشت مکتبکی از توسعه آن را به سطح رشد اقتصادی فرد کاسته بودند و بعد از انقلاب با نگاهی ایدئولوژیک به توسعه آن را به مفهومی غربی تا حدودی نامتناسب با فرهنگ اسلامی قلمداد کردند تا جایی که گوشیدند عنوان برنامه ملی توسعه را به برنامه های تعالی تغییر دهند. اما توسعه توسعه است و باید قدر ببیند و برسر نشیند، توسعه فرازیندشکل گیری ساختارهای نهادیست که منجر به ایجاد در رفاه پایدار و توزیع نسبتاً عادلانه آن در سطح جامعه با هدف توانمندسازی همه افراد جامعه می‌شود که طوری که هیچ محدودیت درونی نیز اولیاد رفیع نشده یا هیچ محدودیتی بیرونی (آزاده‌های سلب) شده افراد را از انتخاب آرزاه و مختار آنه فرهنگی خودشنکوبایی محروم نکند البته توسعه ۱۳ شرکت جهانی دارد که در این محبت شاخص جهانی نوآوری به طور کلیا چکیده نتیجه تجزیه گری و بیان توضیحات اصلی پرداختیم و نباید این نکته مهم مغفول گردد که تنها یک نگاه کلی نگر و سیستمی به توسعه می‌تواند واقعیت مسئله توسعه را در بابد و در فرایند توسعه هماطور که رشد اقتصادی مهم است کیفیت نهادها هم اهمیت دارند و ظرفیتهای نوآوری قابل توجه بوده و نباید فراموش شود که توسعه نتیجه برنامه ریزی و سیاستگذاری و تا تحول فرهنگی در بدنه جامعه تربیت و آموزش می‌باشد.

شاخص جهانی نوآوری

شاخص جهانی نوآوری کشورها را بر اساس توانمندی آنها در نوآوری رتبه بندی می‌کنند این شاخص بر این باور است که نوآوری چنانچه با کیفیت همراه باشد منجر به رشد توسعه اقتصادی کشورها می‌شود این جهت لازم است سیاستگذاران به زیرساخت های لازم برای ایجاد انگیزه جهت نوآوری توجه کنند نه تنها اقتصادهای در حال ظهور که کشورهای توسعه یافته نیز تاگزیر از در نظر گرفتن اهمیت نوآوری به عنوان عامل رشد اقتصادی هستند.

نوآوری می‌تواند دربرگیرنده یک محصول جدید یا بهبود یافته (کالا یا خدمات)، یک فرایند جدید شیوه جدید بازاریابی، یک شیوه سازمانی جدید، کسب و کار سازمان محل کار یا روابط خارجی باشد. در جدیدترین گزارش شاخص شاخص نوآوری در سال ۲۰۲۰ از ۲۰۰ کشور کرده و رتبه ۶۷ را به خود اختصاص داده است رتبه برنامه‌های ایران در زمینه دانش و فناوری و پیشرفتگی کسب و کار بیشترین فاصله را با کشور اول دنیا داردمسجه های خلق ایکلیشن موبایل، سرمایه‌گذاری مشترک کسب و کارهای استراتژیک شرکتی، پذیرش مالکیت فکری و صادرات کالاها خلق اختیاست و عملکرد ایران در عملکرد نوآوری برابر با میانگین جهانی است و فاصله زیادی با عملکرد بهترین کشور را دارد با اصلاح جدید ایران بنیادهای بسیار بالایی برای نوآوری دارد اصلاح جدید ساختار نهادی جهت نوآوری در ایران دور از انتظار نیست، ارتقای اجتماعی در جهت حمایت از حقوق برابری زنان و مردان در آموزش و فرصت های کسب و کار است در ایران یکی از راهکارهای راهیابی از اقتصاد نفتی یا خام‌فروشی تمرکز بر اقتصاد دانش بنیان و دانش محور است. مهمترین مسئله در این زمینه توسعه به ویژه در زمینه فناوری و نگاه فزاینده به توسعه اقتصادی است. امروز همه تقریباً همه نظریه‌های اقتصادی توسعه فناوری و نوآوری را به عنوان تنها مسیر پایدار و فراگیر برای ملت‌های جوانی توسعه تجویز می‌کنند. الگوها و روشهای کپی و منتسب کمکی می‌کند تا علاوه بر تنظیم روابط نگاه ها در حوزه اقتصادی موضوع فناوری و مدیریت آن و به تبع آن استفاده از ظرفیتهای نوآوری های هم افزا در راستای رفع نیازهای جامعه توسعه اقتصادی و توسعه بلتفرم های فزاینده شکل گیرد. روند فراموش شود که بر اساس آمارهای سال ۲۰۱۶ چین ۲۳ درصد از این ۲۲۷ درصد تولید

ناخالص داخلی را به تحقیق و توسعه اقتصاد دادند اما این سهم در ایران کمتر از نیم درصد است و در این راستا تغییرات تکنولوژیک بدون تردید یکی از مهمترین خلیات این تاریخ اقتصاد به جهان حداقل پس از رویداد انقلاب صنعتی در اواخر قرن هجدهم در انگلستان است پس از آن توسعه اقتصاد کشورها به وسیله این طرح تغییرات و از طریق وقوع متوالی فعالیت های اقتصادی و اجتماعی را تحت تأثیر قرار داد تغییرات تکنولوژیک دارای شاخص های متعددی است که بر پرسوه و محصولات نوآوری اثر گذاشته و زمینه پیشرفت تکنولوژی را فراهم می‌نماید این تغییرات با تحول و روشهای تولید پیوند دارد در روش هایی که منبعیت از نوآوری و استفاده از روش های نوین در طول دست و سبب افزایش بهره وری کار بازاری سرمایه و عوامل تولید می‌شود. امروزه همه نظریه های اقتصادی، توسعه فناوری را به عنوان تنها مسیر توسعه پایدار و فراگیر می‌دانند طراحی یک چارچوب مفهومی یکی از گام های اصلی طراحی و تدوین شاخص ها در فرایند ارزیابی سیاست ها و برنامه ها است داشتن چارچوب مفهومی برای یک ارزیابی یکپارچه، شفاف و دقیق ضروری است. چارچوب های مفهومی ابراز مناسبی برای سیاست گذاری های فناوری و افزایش قابلیت های فناوران می‌باشند مهم ترین مسئله در این زمینه توجه ویژه به امر فناوری و نگاه فزاینده به توسعه اقتصادی است. امروزه تقریباً همه نظریه های اقتصادی، توسعه فناوری و نوآوری را به عنوان تنها مسیر توسعه پایدار و فراگیر برای ملت های جوانی توسعه تجویز می‌کنند. الگوهای پیشنهادهای ذیل بصورت خلاصه کمک می‌کند تا علاوه بر تنظیم روابط بین نگاه ها در حوزه اقتصادی موضوع فناوری و مدیریت آن و به تبع آن استفاده از ظرفیتهای نوآوری های هم افزا در راستای رفع نیازهای جامعه، توسعه اقتصادی و توسعه بلتفرم های فزاینده شکل گیرد.

رابطه ضرورت اتخاذ چارچوب مفهومی برای درک صحیح راهبرد اقتصادی و فناوری

امروزه چارچوب های مفهومی برای اتخاذ سیاست های درست از اهمیت بالایی برخوردار است. سیاست ها، بازار و بیان وضعیت آینده سیستم های پویا هستند بنابراین تنها زمانی می‌توان سیاست ها را به صورت معناوار و منطقی تدوین کرد که ساختارها و مزایای چنین سیستم هایی به اندازه لازم روشن شده باشند. چارچوب های مفهومی راهی برای درک و بررسی این سیستم ها و سیاست گذاری صحیح تر هستند. استفاده از یک چارچوب کلان به تعیین عناصر و متغیرهای مورد نیاز برای تحلیل سیستم و درک ارتباط میان این عناصر کمک می‌کند. چارچوب ها فضایی برای تحلیل و مقایسه میان نظریه های مختلف ایجاد می‌کنند و برای تشخیص و ویش بین موضوعات سیاسی مفیدند. انتخاب یا طراحی یک چارچوب مفهومی یکی از گام های اصلی طراحی و تدوین شاخص ها در فرایند ارزیابی سیاست ها و برنامه هاست. داشتن چارچوب مفهومی برای یک ارزیابی یکپارچه، شفاف و دقیق ضروری است و به عنوان راهنمای انتخاب هایی که در هر مرحله از ارزیابی باید انجام شود، عمل می‌کند. کیفیت و دستنورد یک چارچوب مفهومی برای ارزیابی سیاست ها و طراحی شاخص های ارزیابی عبارتند از:

- ازنهایی ارزیابی
- ارائه کلیه تفکر برای طراحی شاخص ها
- کمک به طراحی مجموعه منسجمی از شاخص ها
- کمک به طراحی پیچیده میان شاخص ها
- کمک به انتخاب مجموعه ای متناسب و متوازن از شاخص ها
- سامان دهی شاخص ها و ارائه گزارش ارزیابی در یک قالب منظم و استاندارد

طبقه بندی های آماری مرتبط با موضوعات فناوری

چارچوب های مفهومی که خود را در قالب طبقه بندی های آماری در رویکرد سازمان های بین المللی برای مقایسه پذیری بین کشورهایشان می‌دهند از آن دسته برای سیاست گذاری های توسعه فناوری و افزایش قابلیت های فناوران می‌باشند در این زمینه سازمان های بین المللی دسته بندی های مختلفی را برای طراحی و اجرا کرده اند که در ادامه تشریح شده است.

• طبقه بندی استاندارد بین المللی تمامی فعالیت های اقتصادی (ISIC)

کشورهای در حال توسعه قابل لمس تر بوده و در باه نخاطر افغان توسعه در این کشورها بسیار تأثیر گذار است. نیروی انسانی متخصص و پویا، مهمترین سرمایه برای حفظ و گسترش جریان توسعه بوده به طوری که امروزه سرمایه گذاری های فراوانی برای تربیت و ایجاد این منبع ارزشمند در کشورها به اجرا در می‌آید.

امروزه دانشگاه‌ها محور توسعه کشورها محسوب می‌شوند، زیرا که تربیت بخش قابل توجهی از سرمایه انسانی را بر عهده دارند و طبقه اجتماعی کردن، هدایت جویندگان علم در عرصه شناختی و روانی تحت فرایندهای تعریف شده، درگ نیازها و منافع ذینفعان آموزش عالی و تمرکز بر آن، تأکید بر تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز جامعه، تربیت شهروندان و فریخته و برخی از مهمترین کارکردهای این نهاد به شمار می‌رود.

بازتاب نقش دانشگاه به توجه به انتظارات جامعه

با توجه به اهمیت نقش دانشگاه به عنوان یکی از نهادهای اصلی در جامعه امروز، کم توجهی به نیازهای این نهادها زبان باری را برای جامعه به هم راه خواهد داشت. دانشگاه ها قادر به رفع و پیشگیری از بروز انواع چالش های پیچیده ای که جامع کنونی جهان با آن روبرو می‌شوند هستند.

در دهه های گذشته، عموماً دانشگاه ها مسئولیت آموزش را بر عهده داشتند، اما با رشد جامع انسانی هر روزه نیازها و خواسته های بشری افزونتر و مطالبات متنوع تر شده است. این مطالبات و نیازها در ارتباط با دانشجویمان پیچیده تر و حساس تر است، زیرا که افراد این قشر دارای جایگاه ویژه ای در سطح جامعه هستند و دانشگاه ها نیز باید به انتظارات جامعه، نقش تازه ای را در مقابل خواسته های جدید در کنار رسالت پیشین خود که انتقال علم و دانش بوده، در نظر گرفته است. با توجه به انتظارات جامعه و بازتعریف نقش دانشگاه، اکنون هدف ایجاد شغل در آینده یکی از اصول اساسی کارکردهای دانشگاه ها به شمار می‌رود و ضرورت تعامل کارکرد دانشگاه و اقتصاد در زمینه های اجتماعی و فرهنگی برترنگ تر و قابل توجه تر شده است. در عصر حاضر، نقشی که برای سرمایه انسانی در اداره جامع و تبدیل ثروت طبیعی به دارایی های واقعی تعریف می‌شود، مستوحش تغییرات پرتاب شده است. امروزه در دانشگاه انتظامی می‌رود که در رفع و کاهش نیازها و خلاهای علمی و فرهنگی و ایجاد علم برای علم و دانش در سطح جامعه ضروری است و باید داشته باشند همچنین یکی از اجای نقش صرفاً آموزش و تربیت نیروی بازار کار و اقتصاد محور را می‌توان بر عهده مراکز صرفاً تخصصی و حتی دانشگاه فنی و حرفه ای نیز گذاشت، و در این دانشگاه ها هستند که مأموریت دارند نسل هایی فریخته را تاوانی حل مشکلات، همچون فقر، نابرابری، آلودگی های زیست محیطی، آسیب های اجتماعی، کیفیت زندگی، تعامل اقتصادی، توزیع ثروت براساس عدالت و تربیت کنند.

لزوم حرکت به سوی دانشگاه های تحول آفرین

در دوره های مختلف براساس نیاز و شرایط جامع، نقش آموزش عالی بارها تغییر یافته است. شرایط اقتصادی دانشگاه را به سمت وظایف حیاتی خود که همان ارتباط با محیط است، هدایت می‌کند. دانشگاه ها در روند حرکت خود از اینها تاکنون چهار نسل را پشت سر گذاشته اند: نسل اول (آموزش محور)، که هدف از آن آموزش و تربیت نیروی انسانی حرفه ای بود و توسط رئیس دانشگاه مدیریت می‌شد. نسل دوم (بزهوش محور)، که توسط دانشمندان نیمه نیمه وقت مدیریت می‌شد و علاوه بر آموزش به جنبه پژوهش نیز می‌پرداخت و خروجی آن شامل افراد حرفه ای و علمی بود. در نسل سوم (نوآور، فزونی و کارآفرین)، هدف بر آموزش، تحقیق و استفاده از دانش قرار داشت و تحت مدیریتی حرفه ای به تربیت افراد متخصص، علمی و کارآفرین می‌پرداخت. در نسل چهارم، دانشگاه ها (تحول آفرین)، ارزش ها برمیتابی مشارکت راهبردی، پرورش کارآفرین و میزان جذب سهم در درآمد از منابع خارجی و هدایت و رهبری و همچنین میزان تأثیر گذاری بر سایر عوامل در جامع تعریف می‌شوند. آموزش براساس نیاز جامعه و دانشجو انجام می‌شود و حل چالش های جامعه به عنوان اساسی در نظر گرفته می‌شود. اکثر دانشگاه های کنونی ایران در سطح نوآور برخی در نسل سوم قرار دارند.

دانشگاه و تربیت نیروی انسانی متخصص

سرمایه انسانی از بنیان ترین عوامل رشد و توسعه مهم جالبه کشورها به شمار می‌رود. عدم کیفیت عامل مهم در

راهبردهای این نهاد دارد بهره گیری موثرتر از نخبگان جامعه در فضای آموزشی، علمی و پژوهشی، شتاب لازم را برای حرکت جریان علمی به سوی توسعه همه جانبه کشور فراهم می‌سازد. با توجه به تحقیقات پیمایشی انجام شده در افرادی که با انگیزه اصلی مهاجرت نخبگان عوامل اقتصادی کاری ونه علل و عوامل علمی پژوهشی به عنوان انگیزه اصلی مهاجرت نخبگان اعلام کرده اند، تعدادی از افرادی که به صورت تحصیلی مهاجرت می‌کنند در درجه اول انگیزه اقتصادی و کاری دارد بر اساس تعریف، نخیه فردی برجسته و کارآمد و شایستگی، انگیزه و توانمندی های ذاتی و نیز خبرگی، تخصص بوده که در ایجاد و توسعه علم، فناوری، هنر، ادب فرهنگ و مدیریت کشور در چارچوب ارزش های اسلامی اثر گذاری دارد. از طرفی فعالیت های یک فرد نخیه بر اساس هوش، توانمندی های اکسلی، موجب شتاب بخشی به پیشرفت و انعطاف کشور می‌شود. به عبارت دیگر، اثر گذاری و تولید علم، هنر و فناوری قابل لمس بوده و همچنین هوش نخبگان، کارآفرینی و نوبت فکری او در راستای تولید دانش و نوآوری موجب شتاب بخشی به توسعه علمی متوازن می‌شود. با توجه به این گفته ها، جامعه نخبگان به مثابه نیروی اصلی متخصص و متعهد مورد نیاز جامعه برای ایجاد تحول آفرینی در همه بخش های زیر ساختی توسعه کشور هستند.

هرچند در این سالها تعریف های خاص نخبگانی ارائه و تعریف شد و بر این اساس طیف وسیع و مهمی از نخبگان امع از نخبگان مهارتی و اشتغالزا مغفول واقع شدند، هماطور که ملاحظه می‌شود، در دانشگاه های نسل سوم و چهارم رقابت افزایش یافته و بهره برداری از دانش در کنار آموزش و تحقیق اهمیت ویژه ای پیدا می‌کند در نتیجه ارتباط بین صنعت و دانشگاه ها نیز تعامل با جامعه نیز افزایش می‌یابد. بنابراین فرصتی برای دانشگاه ایجاد شده است که در فرایند رقابت قرار گیرد. محیط اقتصادی و اجتماعی دانشگاه و شرایطی که دانشگاه در آن قرار می‌گیرد، به نقش سرمایه انسانی و شرایط رقابت اقتصادی به میزان و کیفیت منبع انسانی موجود بستگی دارد. لذا عناصر کلیدی در آموزش و پرورش انسانی در دانشگاه ها نقش اساسی در رشد و توسعه اقتصاد ایفا می‌کنند. علاوه بر لزوم آموزش و پرورش پژوهشگران نخیه کارآفرین در دانشگاه ها، جذب و توسعه آموزش آنان در مؤسسات آموزش عالی و نیز دسترسی اسلما دانشمندان بنیان ساز طبق فرامه آوردن خود ساختاری نخبگان در پارک های علم و فناوری و مراکز رشد منجر به نقش آفرینی مؤثر آنان در شکوفایی اقتصادی کشور خواهد شد. در پایان باید متذکر شد، مایلان باشد. رهبر انقلاب بیانیه گام دوم انقلاب را با این مطلع آغاز می‌کنند که اینک در آغاز فصل جدید از زندگی جمهوری اسلامی مایلیم با جوانان عزیزم نسلی که با به میدان عمل می‌گذارند تا بخش دیگری از جهان بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ را آغاز کند سخن بگویم با این مطلع آغاز می‌کنند و آنچه بوده یک به یک بازگو می‌فرمایند این چهل سال را در چند فصل بر می‌شمارند همچنین بحث علم و پژوهش را با تأکید بیان می‌کنند که مطالعه عموم می‌ناید شما جوانان آن است که این راه را با احیاس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد در پیش گیرید و شاه بیت این بیانیه به نقش جوانان در تمدن سازی نوین اسلامی اشاره می‌کنند مطالعه عموم می‌ناید شما جوانان آن می‌فرمایند سئل جوان مومن، فلان و پرانگیزه باید محور پیشرفت جامعه اسلامی باشند یعنی گام دوم انقلاب اسلامی نقش راهی برای تحق ارمان ها و تحقق اصول اسلامی است به عبارتی تکمیل پروژه نظام سازی، دولت سازی، جامعه پردازی، بین المللی سازی و تمدن سازی اسلامی است این نقشه راه به عنوان جزئی و روش و تحقق شفاف هر یک نسل های آینده انقلاب را مشخص می‌کند مطالعه عموم می‌ناید شما جوانان آن می‌فرمایند تأکید کردند که انقلاب اسلامی و بازگشت به آرمان استکبار ستیزی، عدالت محوری، فساد ستیزی، مردم مداری و مردم داری، توجه به رفاه و رفاه نشینان و کوشش برای ایجاد انقلاب اسلامی را به وجود آورند و شاهد حقیقی انقلاب هستند باید مورد توجه قرار گیرد. اما این ها چگونه ممکن است؟

مدیریت جهادی و اصل مسا می‌توانیم در بیانیه گام دوم انقلاب بنسیر مورد تأکید قرار دارد، انقلاب اسلامی موهن اعتماد به نفس عمومی و جوانان بود، همین اعتماد به انقلاب اسلامی منجر شد که از روی شیعه با قرن ها رنگ واقعی جلوه حقیقی به خود بگیرد. در الان هم این قطار انقلاب اسلامی به غیر از جهاد و همت پیش نخواهد رفت و این جاست که جوانان نخبگان را باید در اول موضوع کرد.